

Kemikalielagstiftningen och BAT

Bästa möjliga teknik (BAT) - Seminarium
Kärnavfallsrådet 17 november 2010

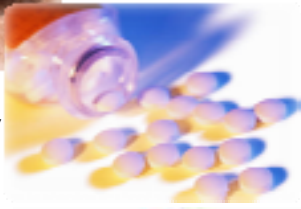
Mats Forkman

mats.forkman@kemi.se

kemiska ämnen bildade av mänsklig aktivitet

*användningar
med specifika
krav*

kemisk industri

*kemikalie
användande
industri*

olika varugrupper

*oavsiktligt
bildade ämnen*

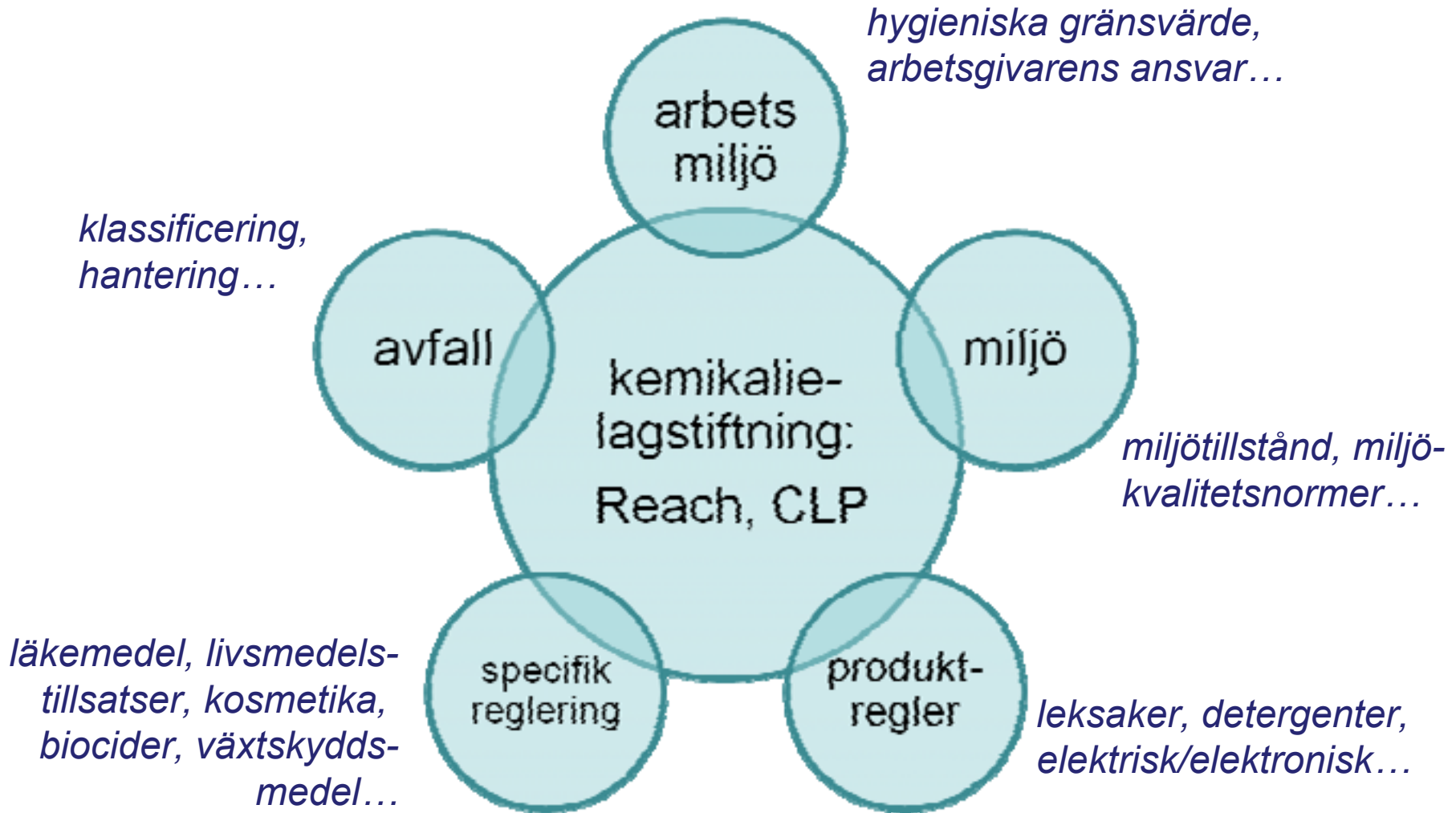

avfall

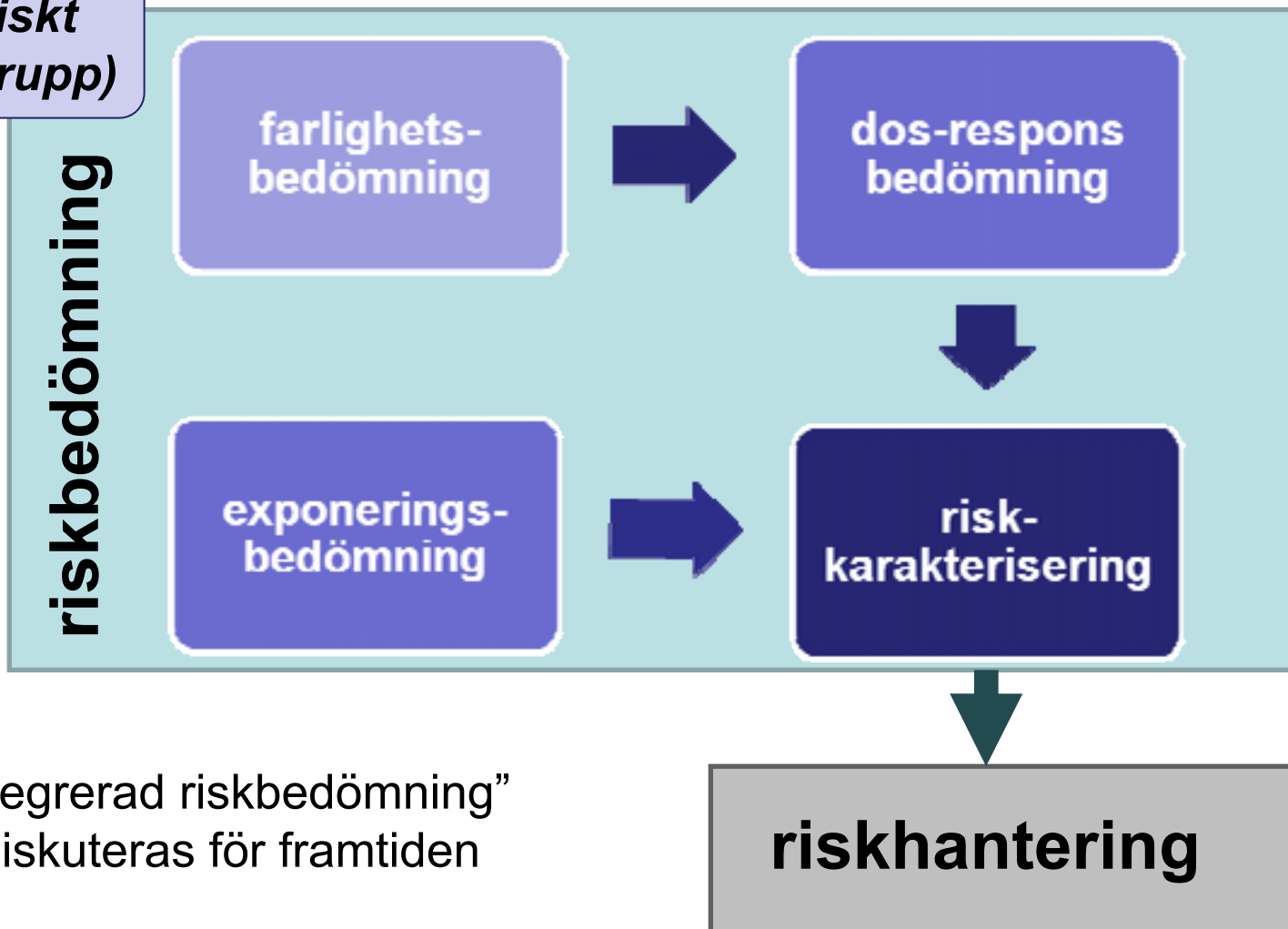
*kemikalie
användare*

några berörda lagstiftningsområden

kemikalieriskhantering generellt

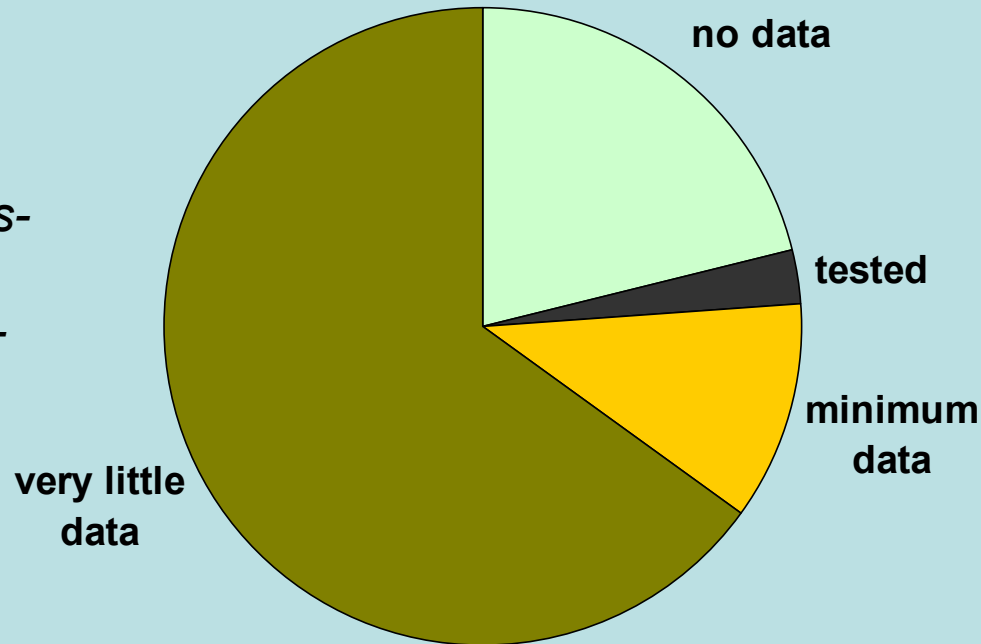
per kemiskt ämne (grupp)

otillräcklig kunskap

"toxic ignorance"

*högvolykmemikalier,
men inte informations-
krav på "existerande
ämnen" i tidigare lag-
stiftning*

världen är komplex

- "allting är gift och inget är utan gift, endast dosen avgör vad som ej är giftigt"
- kombinationseffekter
- när/hur exponering sker kan också påverka...

ny EU-lagstiftning – Reach och CLP

företagen

ta fram och bedöma ny information

- registrera ämnet, tillverkare/importör
- resultera i tillräckligt kontrollerade risker för varje användning

kommunicera denna information

- klassificering och märkning
- säkerhetsdatablad
- ämnen i varor

myndighet

reglera de svåraste riskerna

- begränsningar
- tillståndsplikt

substitutionsprincipen

allmänt

- ingen internationellt fastställd princip – men ökad tillämpning
- ska man bara se på alternativa kemiska produkter eller även tekniker (funktionalitet)
- jämför "inherent safety"

förslag till definition

- "Om miljö och hälsorisker kan minskas genom att en kemikalie eller en kemisk produkt byts ut mot en annan eller byts mot en teknologi som inte innefattar kemikalie-användning, så skall sådan substitution genomföras. Alla substitutionsbeslut skall baseras på bästa tillgängliga kunskap. Beslut om substitution skall tas även om riskens storlek ej kan kvantifieras"
- I lagstiftning avvägning mot socioekonomiska konsekvenser.

substitutionsprincipen i lagstiftning - exempel

Reach - tillståndspliktiga ämnen

- "substances of very high concern", CMR, PBT/vPvB, liknande
- tillstånd om "adekvat kontroll av risker" eller,
- "socioekonomiska fördelarna uppväger hälso- eller miljöriskerna" och alternativa ämnen/tekniker saknas

miljöbalken och arbetsmiljölagstiftningen

- produktvalsprincipen

exempel på EU-direktiv

- **RoHS - farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter**
- undantag från förbud tas bort om möjligt att ersätta/bortskaffa utan att negativa följder för miljö, hälsa och/eller konsumentssäkerhet större än positiva
- **Bloclddirektivet**
- man kan vägra godta ett ämne: "- om det finns något annat verksamt ämne ... för samma produkttyp, vilket mot bakgrund av vetenskaplig och teknisk kunskap medför märkbart lägre risk för hälsan eller miljön."

frågeställningar kring substitutionsprincipen

om risker

- Vad avses med "risk", hur mycket ska man beakta försiktighetsåtgärder som vidtas i ett enskilt fall?
- Hur jämföra olika risker, t.ex. miljöfarlig mot hälsofarlig?
Exempelvis freoner (ozonförstörande) kontra ammoniak och kolväten
- Hur hantera goda kunskaper om en kemikalie som ska bytas ut, men dåliga kunskaper om alternativet?

funktionalitet och andra konsekvenser

- Identisk funktionalitet? Vem avgör?
- Hur ska avvägningen mot andra intressen (t.ex. ekonomiska) gå till i praktiken och vem ska ta fram underlaget?
 - materialåtervinning av material med farliga ämnen – resurs kontra (arbets-)miljö
 - lågenergilampor – energibesparing kontra miljögift (kvikksilver)

BAT och exempel på andra principer

BAT

- miljötillstånd (IPPC-direktiv, miljöbalk)
- (vissa) internationella miljökonventioner

”minimera utsläpp”

- Reach – (mycket) långlivade, (mycket) bioackumulerande (och toxiska) ämnen, PBT/vPvB
- ”...genomför och när de rekommenderar nedströmsanvändare att genomföra riskhanteringsåtgärder som minimerar den exponering och de utsläpp som berör människor och miljön, under ämnets hela livscykel...”

mindre informationskrav för intermediärer

- intermediärer omvandlas till andra ämnen i kemisk syntes
- mindre informationskrav, men endast om:
- ”...syntesen...äger rum vid andra anläggningar under följande strängt kontrollerade betingelser...”

Syftet med den nya lagstiftningen - Reach

Syftet med denna förordning är att garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön,

...ämnen fritt kan cirkulera på den inre marknaden samtidigt som konkurrenskraft och innovation förbättras.

...principen att det är tillverkare, importörer och nedströmsanvändare som bär ansvaret för att de ämnen som de tillverkar, släpper ut på marknaden eller använder inte har några skadliga hälso- och miljöeffekter...